

Het archeologisch onderzoek op de Grote Markt te Aarschot

Rapportage van de bekomen resultaten

Femke Van Der Heggen
AS Rapportage 2010-27
Versie 0.2 - 2010-09-15

Opdrachtgever:
Stad Aarschot
Ten Drossaarde 1
3200 Aarschot

Opgraving Prospectie

Vergunningsnummer: 2010/285

Datum aanvraag: 26 augustus 2010

Naam aanvrager: Femke Van Der Heggen

Naam site: Aarschot - Grote Markt

© 2010

Archaeological Solutions bvba, Lange Nieuwstraat 42, 2800 Mechelen

Foto's: Archaeological Solutions (tenzij anders vermeld)

Tekeningen: Archaeological Solutions (tenzij anders vermeld)

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotocopie, microfilm of op welke wijze ook, zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van de uitgever.

Copyright reserved. No part of this publication may be reproduced in any form, by print, photoprint, microfilm or any other means without the permission from the publisher.

Voor inhoud en strekking van ondertekende artikels zijn de auteurs zelf verantwoordelijk.

Inhoudstafel

1	Inleiding	4
1.1	Basisgegevens	4
1.2	Reden van het onderzoek	5
1.3	Doel van het onderzoek	5
1.4	Samenvatting van het rapport	6
1.5	Dankwoord	6
2	Fysisch-geografische en historische context	7
2.1	Geografische situering	7
2.1.1	Landschappelijke en ruimtelijke situering	7
2.1.2	Geologie en Geomorfologie	7
2.2	Historische achtergrond	7
3	Onderzoeksmethode	10
4	Onderzoeksresultaten	10
4.1	Proefput 1.....	10
4.2	Proefput 2	13
5	Besluit	15
5.1	Conclusies en aanbevelingen	15
6	Lijsten	15
6.1	Literatuurlijst	15
6.2	Lijst van afbeeldingen	16
7	Bijlagen	17
	Colofon	

---

1 Inleiding

1.1 Basisgegevens

Project	
Naam	Aarschot - Grote Markt
Soort onderzoek	Prospectie met ingreep in de bodem
Projectcode	AS-10-27
Gemeentecode	AAR-10-GM
Opgravingsvergunning	2010/285: op naam van Femke Van Der Heggen
Betrokken partijen	
Opdrachtgever	Stad Aarschot Hubert De Keyser Ten Drossaarde 1 3200 Aarschot
Uitvoerder	Projectbureau Archaeological Solutions bvba Femke Van Der Heggen Paardenstraatje 3, 2800 Mechelen
Bevoegd gezag	Vlaamse Overheid, Ruimte en Erfgoed Els Patrouille en Marlies Fret Blijde Inkomststraat 105 B - 3000 Leuven
Geolocatie	
Provincie	Vlaams-Brabant
Gemeente	Aarschot
Plaats	Aarschot
Toponiem	Grote Markt
Onderzoeksgebied	
Toponiem	Grote Markt
Ligging	Bebouwd gebied
Grootte	Ca. 3500 m ²
Kadastrale gegevens	Afdeling : 2, Sectie : H Openbaar domein (Grote Markt)
Hoogte maaiveld¹	+18.35
Resultaten	
Periode	Middeleeuwen, Vroegmoderne Tijd, Moderne periode
Complextype	Stadscontext
Beheer en plaats documentatie	Projectbureau Archaeological Solutions bvba Paardenstraatje 3, 2800 Mechelen (met digitale en analoge kopieën aan)
Beheer en plaats vondsten	Stad Aarschot Ten Drossaarde 1 3200 Aarschot

¹ Ten opzichte van Oostends Peil.

1.2 Reden van het onderzoek

In het kader van het stadsvernieuwingsproject plant de stad Aarschot de heraanleg van de Grote Markt. De werkzaamheden zullen voornamelijk oppervlakkig gebeuren, maar toch zal men ook een regenwaterafvoerleiding plaatsen. Deze zal gedeeltelijk onder de bestaande wegenis en gedeeltelijk onder de huidige parkeerzone lopen.

De bedreiging van de vooropgestelde werken - namelijk de aanleg van de regenwaterafvoerleiding - en het daarmee gepaard gaande grondverzet, zijn van die aard dat door Ruimte en Erfgoed geadviseerd werd om voorafgaand aan deze werken een archeologisch vooronderzoek te laten uitvoeren. Gelet op de relatief beperkte oppervlakte die zal worden verstoord, werd beslist om in de parkeerzone 2 proefputten (grootte 4 x 4 meter) in te planten teneinde er de stratigrafische opbouw van te kunnen evalueren. Deze proefputten werden aangelegd in de zone waar de regenwaterafvoerleiding gepland is.

Het archeologische vooronderzoek werd verzorgd door Archaeological Solutions bvba in opdracht van de stad Aarschot.

Afb. 1: Luchtfoto met aanduiding van het plangebied. (©AGIV)

1.3 Doel van het onderzoek

De geplande bodemingrepen in functie van de heraanleg van de Grote Markt vormen een potentiële bedreiging voor het archeologisch bodemarchief. Om die reden adviseerde 'Ruimte en Erfgoed' om voorafgaand aan de werkzaamheden een archeologische prospectie met ingreep in de bodem te laten uitvoeren. Dit onderzoek bestond uit het graven van twee proefputten met een oppervlakte van 4 x 4 meter en een maximale diepte van 2 meter (de diepte van de regenwaterafvoerleiding). Het doel van deze proefputten is om de profielopbouw van het plein in kaart te brengen en de eventuele archeologische sporen ter hoogte van het tracé van de nieuwe riolering te registreren. De inplanting van deze proefputten gebeurde in samenspraak tussen de opdrachtnemer en -gever en de erfgoedconsulent archeologie van Ruimte en Erfgoed.

1.4 Samenvatting van het rapport

Op vraag van het Agentschap Ruimte en Erfgoed werd in opdracht van de stad Aarschot op 1 en 6 september 2010 een archeologisch vooronderzoek, zijnde een verkennende prospectie met ingreep in de bodem (dossiernummer vergunning: 2010/285), uitgevoerd door projectbureau 'Archaeological Solutions bvba' op de Grote Markt te Aarschot.

De bedreiging van de vooropgestelde werken - namelijk de aanleg van de regenwaterafvoerleiding - en het daarmee gepaard gaande grondverzet, zijn van die aard dat door Ruimte & Erfgoed geadviseerd werd om voorafgaand aan deze werken een archeologisch vooronderzoek te laten uitvoeren. Gelet op de relatief beperkte oppervlakte die verstoord zal worden, werd beslist om in de parkeerzone 2 proefputten (grootte 4 x 4 meter) in te planten teneinde er de stratigrafische opbouw van te kunnen evalueren.

De eerste proefput werd aangelegd onder de parkeerzone vlakbij de monumentale pomp. Opvallend waren de verstoringen door allerlei leidingen en opvullingslagen. Door de aanwezigheid van deze leidingen was het niet mogelijk om de put van 4 x 4 meter overal tot op de moederbodem uit te graven. Ondanks de aanwezigheid van deze leidingen zijn we er toch in geslaagd om aan de oostelijke zijde van deze proefput een profielwand aan de leggen. Dit profiel werd volledig opgeschoond, gefotografeerd, getekend op schaal 1/20 en de verschillende lagen werden afzonderlijk beschreven. Langs deze zijde werd ook een muurtje (S001) aangetroffen dat bestond uit zowel baksteen als ijzerzandsteen. Dit muurtje was echter slechts één steenhoogte bewaard gebleven. Verder werd ook een kuilspoor (S002) aangetroffen met een donkere humeuze vulling zonder vondstmateriaal.

Proefput 2 werd aangelegd in het noordelijke uiteinde van de voormalige parkeerzone. Ook hier werd al snel duidelijk dat de bodem grotendeels verstoord is door leidingen. Daarenboven werd een oude toezichtspuit van de riolering aangetroffen, die 30 tot 50 jaar oud werd geschat. Door de aanwezigheid van twee leidingen en de oude toezichtspuit was het ook hier niet mogelijk om de proefput volledig tot op de moederbodem uit te graven. Daardoor werd besloten om aan de westelijke zijde van de proefput - de enige zijde die niet verstoord was - een profielwand aan te leggen. Ook dit profiel werd volledig opgeschoond, gefotografeerd, ingetekend op schaal 1/20 en beschreven. De stratigrafische opbouw toont ons verschillende opvullingslagen, met daaronder de mogelijke restant van een gracht. Deze gracht had een donkerbruine tot zwarte humeuze vulling met een sterk venige geur.

Samenvattend kunnen we dus stellen dat de bodemopbouw van de Grote Markt te Aarschot voornamelijk gekenmerkt wordt door een intense verstoring en vele opvullingslagen. De meeste archeologische resten en lagen zijn hierdoor wellicht verdwenen. Slechts enkele schaarse sporen en lagen zijn bewaard gebleven, waaronder het muurtje S001 dat slechts één steenhoogte bewaard is gebleven en de restant van een mogelijke gracht in proefput 2.

1.5 Dankwoord

Graag wensen we de stad Aarschot te bedanken voor het vertrouwen dat het als opdrachtgever in projectbureau 'Archaeological Solutions' stelt. In het bijzonder wensen wij dhr. Hubert De Keyser, hoofd van de technische dienst van Aarschot, te bedanken voor de vlotte communicatie en de goede samenwerking. Dankzij dhr. De Keyser waren alle zaken op het terrein zeer goed geregeld.

Voor wat betreft het administratieve luik danken we mevr. Marlies Fret en Els Patrouille van 'Ruimte en Erfgoed'. Deze overheidsdienst ziet er op toe dat de regels worden nageleefd en dat er met de nodige zorg wordt omgesprongen met het archeologisch erfgoed in Vlaanderen.

Tot slot gaat onze dank uit naar mevr. Sarah Denys (landmeter bij ADMoments), onder wiens deskundige leiding de digitale opmetingen werden verricht.

2 Fysisch-geografische en historische context

2.1 Geografische situering

2.1.1 Landschappelijke en ruimtelijke situering

De Vlaams-Brabantse stad Aarschot is gelegen in het Hageland aan de Demer. Het Hageland wordt in het zuiden begrensd door de heuvelrug van Pellenberg en in het zuidoosten door de loop van de Velpe. Het gebied te zuiden van deze lijn wordt in toeristische publicaties vaak bij het Hageland gerekend, maar sluit landschappelijk meer aan bij Droog (Tienen, Hoegaarden, Landen) en Vochtig (Zoutleeuw) Haspengouw. De oostgrens van het Hageland wordt gevormd door de Gete en de noordgrens door de vallei van de Demer. Onder het Franse bewind werd een klein deel van het Hageland afgescheurd van de provincie Brabant en bij Limburg gevoegd. De Grote Markt behoort uiteraard tot de stedelijke kern van Aarschot. Hierdoor is het natuurlijk landschap volledig verdwenen en is de bodem niet gekarteerd op de bodemkaart van België (code OB: bebouwde zone).

2.1.2 Geologie en Geomorfologie

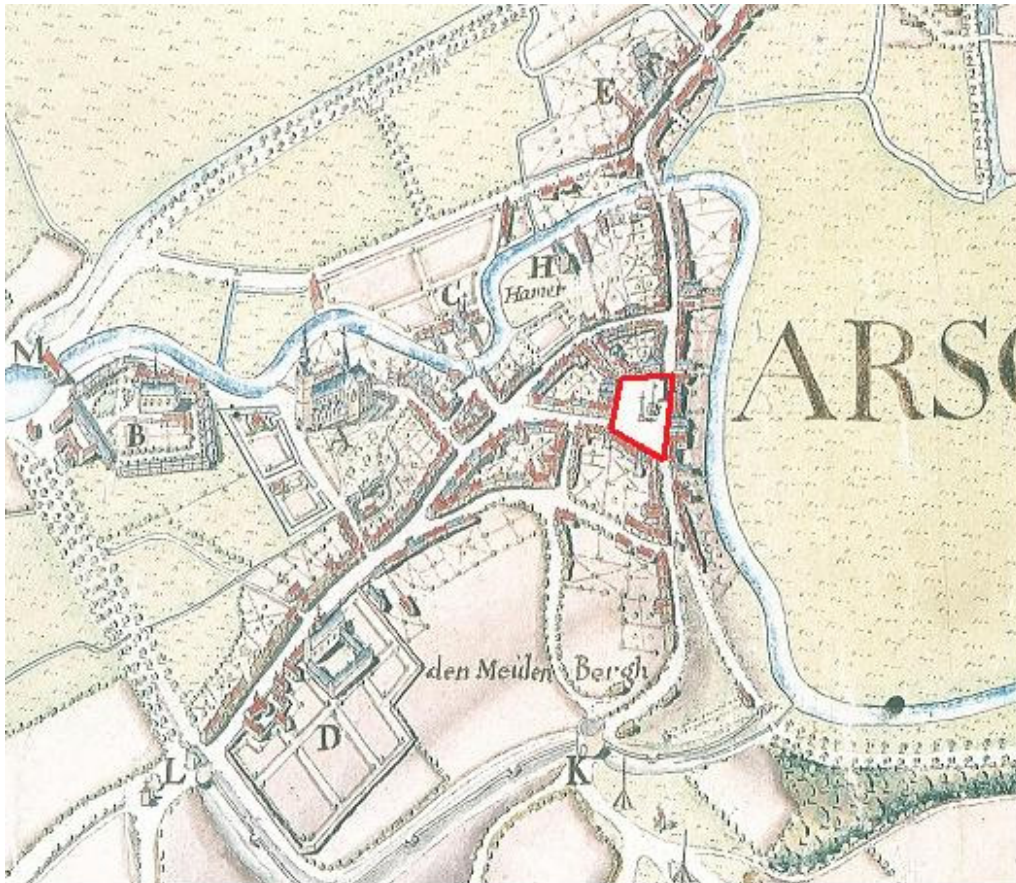
De heuvelruggen van het Hageland zijn opgebouwd uit de formatie van Diest. Deze formatie bestaat uit grof glauconiethoudend tot glauconietrijk zand met limonietzandsteenbanken. Volgens de gangbare theorie zijn de zuidwest - noordoost georiënteerde parallelle heuvels het gevolg van de reeds bestaande morfologie op het moment van afzetting van de formatie van Diest. In deze omgeving bestaat de formatie van Diest uit een reeks zandbanken die zijn afgezet voor de kust. Latere fluviatiele erosie heeft de geulen die bestonden tussen de zandbanken verder uitgediept waardoor een meer uitgesproken reliëf is ontstaan (BOGEMANS, F. & M. VAN MOLLE. 2007).

Bodemkundig gezien behoort de regio rond Aarschot tot de associatie van het lemig zandgebied (lemig zand en lichte zandleem) dat de overgangszone vormt naar meer lemige gronden. Het reliëf is licht golvend en loopt maximaal op tot +50m.

2.2 Historische achtergrond

De geschiedenis van Aarschot gaat reeds heel ver terug. De stad werd voor het eerst schriftelijk vermeldt in 1107 als Arescod. Deze naam zou afgeleid zijn van de Germaanse woorden 'arnu' (arend) en 'skauta' (bebost stuk hoger gelegen land, uitspringend in een moerassig terrein). In 1488 kwam Aarschot - net als vele andere Vlaamse steden - in opstand tegen Maximiliaan van Oostenrijk. In 1489 stuurde hij als antwoord hierop een leger van Mechelse collaborateurs naar Aarschot om de Aarschottenaars te ondrukken. De Aarschottenaars wonnen verpletterend en deze overwinning werd 's avonds gevierd met een kermis. De drank vloeide rijkelijk met als gevolg dat de Bourgondische troepen rond middernacht zonder vrijwel enige weerstand

de stad konden veroveren. Toen de Habsburgse periode aanbrak was Aarschot een relatief welvarende handelsstad. Om deze reden werd het Land van Aarschot benoemd tot hertogdom, wat zorgde voor een grote prestige voor de stad. Naast een hertog kent Aarschot ook nog een graaf. De hertogelijke titel was voornamelijk een eretitel, terwijl de graaf de leiding had over Aarschot (ERMEN, EDUARD VAN, 1998).

Afb. 2: Uitsnede van de wandkaart van het hertogdom Brabant (1759-1775) met aanduiding van de Grote Markt (ERMEN, EDUARD VAN, 1998).

Maar ook de Grote Markt kent een boeiende geschiedenis. Vanaf ongeveer het jaar 1200 werd op deze plaats de wekelijkse markt gehouden. Vermoedelijk werd het plein zelf aangelegd in de 14de eeuw. In 1462 kreeg de markt van Aarschot een charter van Antoon van Croy, een Picardisch edelman en vertrouweling van Filips de Goede. De Grote Markt was uiteraard een plek waar bijzondere gebeurtenissen plaatsgevonden hebben. Zo werden hier vroeger onder andere de officiële mededelingen gedaan en stonden hier de belangrijkste gebouwen van de stad, zoals het stadhuis, de lakenhalle en de gildenhuisen.

Centraal op het marktplein kunnen we nu nog steeds een monumentale geprofileerde arduinen pomp waarnemen, met een torenachtige bekroning die met een smeedijzeren hek werd afgezet. Deze pomp werd omstreeks het jaar 1710 geplaatst boven een waterput. Deze waterput zou reeds dateren uit 1585 of zelfs nog vroeger.

Op de Ferrariskaart (ca. 1777) kunnen we de Grote Markt duidelijk waarnemen, evenals de monumentale pomp.

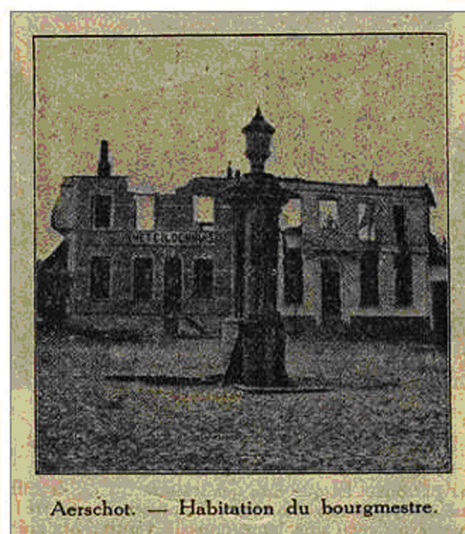

Afb. 3: Uitsnede van de Ferrariskaart (ca. 1777) met aanduiding van de Grote Markt

Wanneer we kijken naar de huizen die nu de markt omgeven kunnen we vaststellen dat deze voornamelijk kunnen worden gedateerd in het tweede kwart van de 20ste eeuw. Dit is te verklaren door het feit dat Aarschot een bewogen tijd heeft meegemaakt gedurende de Eerste Wereldoorlog (1914-1918) (<http://www.greatwardifferent.com>). In augustus 1914, in de beginfase van de Eerste Wereldoorlog, werd Aarschot bezet door het Duitse leger. Enkele Duitse officieren namen onder leiding van Kolonel Johannes Stenger van de 8ste Infanteriebrigade hun intrek in het huis van de toenmalige burgemeester Jozef Tielemans (de huidige Fortisbank) op de hoek van de Martelarenstraat en de Grote Markt.

Wanneer er op de Grote Markt enkele huizen in brand werden gestoken ontstond er tumult. Toen de kolonel op het balkon een kijkje kwam nemen werd hij gedood door een kogel. Het gerucht gaat de ronde dat hij, aangezien hij een kwalijke reputatie had, doodgeschoten werd door één van zijn eigen soldaten.

Als gevolg hiervan haalden de Duitsers burgers uit hun huizen. Vrouwen en kinderen kregen het bevel om zich rond de pomp op de markt te verzamelen en de mannen werden in een hoek gedreven. De Duitsers escorteerden vervolgens 83 mannen naar de Leuvensesteenweg, waar ze op een weide, drie aan drie, werden neergeschoten. Een tweede groep gijzelaars werd kort nadien naar het marktplein gebracht. Onder hen bevonden zich ook burgemeester Tielemans, zijn zoon en zijn broer. De echtgenote van de burgemeester stond aan de pomp toe te kijken hoe haar man samen met de grote groep gijzelaars werd weggebracht naar een veld langs de Leuvensesteenweg. Daar werden ze vervolgens haastig ter door veroordeeld en doodgeschoten.

Afb. 4: foto van de Grote Markt net na Wereldoorlog I (©<http://www.greatwardifferent.com>).

3 Onderzoeksmethode

Voorafgaand aan de werkzaamheden werd een bureaustudie uitgevoerd om de historische literatuur en het kaartmateriaal over de stad Aarschot door te nemen. Op 1 september 2010 werd begonnen aan het proefputtenonderzoek. De uitgraving van deze proefputten gebeurde met een kraan met platte bak onder toezicht van de archeologen. Uiteraard werd er ook gezorgd voor de aanwezigheid van een smalle kraanbak, wat essentieel is in stadscontexten. Proefput 1 werd aangelegd onder de parkeerzone vlakbij de monumentale pomp. De uitgraving gebeurde stratigrafisch, maar al snel werd duidelijk dat dit niet evident zou zijn door de aanwezigheid van enkele leidingen. Hierdoor was het slechts mogelijk om aan één zijde - de oostelijke zijde van de proefput - een profiel aan te leggen en zo de stratigrafie van de bodem te kunnen registreren. Dit profiel werd volledig opgeschoond, gefotografeerd, ingetekend op schaal 1/20 en beschreven.

De tweede proefput werd aangelegd op maandag 6 oktober. Ook hier werd al snel duidelijk dat de bodem grondig verstoord was door de aanwezigheid van verschillende leidingen. Hierdoor kon ook hier slechts 1 profiel geregistreerd worden, aan de westelijke zijde van de put.

Opvallend is het feit dat de meeste leidingen - die toch veelvuldig aangetroffen werden in de proefputten - niet aangeduid waren op de leidingsplannen die in ons bezit waren.

4 Onderzoeksresultaten

Ondanks de intense verstoring door leidingen en opvullingslagen hebben we toch twee profielen kunnen registreren, één in elke proefput. Daarenboven werden ook twee sporen waargenomen (S001 en S002).

4.1 Proefput 1

Het profiel van proefput 1 wordt voornamelijk gekenmerkt door verschillende opeenvolgende opvullingslagen en verstoringen door de insteek van leidingen. In het totaal hebben we 11 lagen kunnen registreren.

De bovenste laag (laag 1) bestaat uit de kasseien die nog aanwezig waren op de Grote Markt. Daaronder bevond zich een betonnen stabilisatielaag (laag 2), met daaronder een lichtbruine zandige nivelleerlaag (laag 3). Lagen 4 en 5 zijn afwisselende donker-grijze - gele zandige pakketten en kunnen geïnterpreteerd worden als opvullingslagen. Laag 6 is een grijs/groen/geel gevlekt zandig pakket met baksteenbrokjes dat ook als opvullingslaag kan geïnterpreteerd worden. Rechts kunnen we in deze laag de insteek van enkele laagspanningskabels opmerken.

Laag 7 werd beschreven als de restant van het uitbraakspoor van S001 (een muurtje dat opgebouwd was uit afwisselend ijzerzandsteen en baksteen). Hieronder bevond zich een zeer humeus, zwart gelaagd pakket met een sterk venige geur (laag 8). Deze laag kan mogelijk geïnterpreteerd worden als een oude cultuurlaag.

Links hiervan bevond zich laag 9, een uitbraakspoor van een recente leiding, dat opviel door de omringende verspoelde grond. Mogelijk werd deze leiding verwijderd na een waterlek.

Laag 10 is de moederbodem, bestaande uit groen-geel gevlekt zwaklemig zand. De moederbodem bevond zich op ongeveer 1,80 meter onder de kasseien.

Laag 11 tenslotte is de insteek van een mogelijke muur die zich onder de nog aanwezige laagspanningsleidingen bevindt. Wegens de aanwezigheid van deze leidingen is de muur echter onbereikbaar.

Afb. 5: Het profiel van proefput 1 met aanduiding van de verschillende lagen.

Naast het profiel werden ook nog twee sporen aangetroffen. S001 was, zoals hierboven reeds kort werd vermeld, de restant van een muurtje dat slechts één steenhoogte bewaard is gebleven. Dit muurtje werd opgebouwd uit afwisselend ijzerzandsteen en

baksteen. Ijzerzandsteen is een steen die in de middeleeuwen en erna veelvuldig als bouw materiaal gebruikt werd in de streek van Aarschot. Getuigen hiervan zijn de Onze-Lieve-Vrouwekerk van Aarschot en de Sint-Rochustoren op de Grote Markt. Door de aanleg van de leidingen werd de muur vermoedelijk grotendeels vernield.

Afb. 6: S001.

Afb. 7: S002 in profiel.

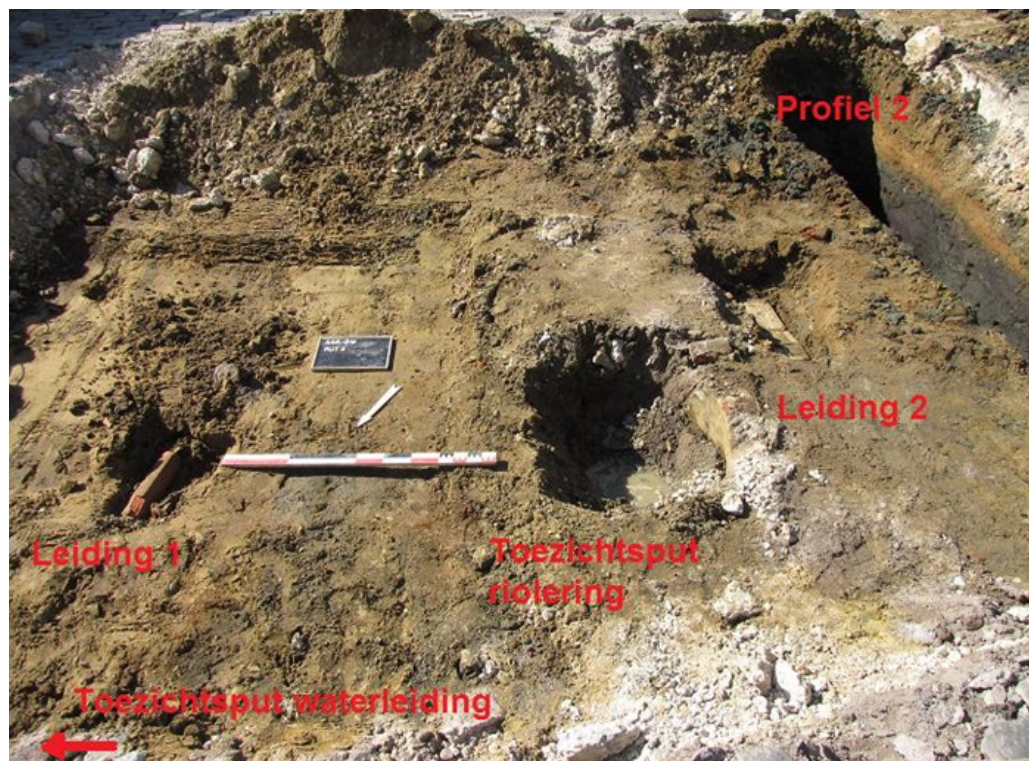

S002 kon waargenomen worden op ongeveer 1,15 meter diepte onder de kasseien. Dit spoor betreft een kuilspoor met een donkere humeuze vulling, dat helaas geen vondst-materiaal bevatte.

Ondanks onze voorzichtigheid met betrekking tot de aanwezige leidingen, werd jammer genoeg een middenspanningsleiding geraakt. Deze leiding liep dwars (schuin) door de proefput. In een poging om rond een leiding, die zich boven de middenspanningsleiding bevond, de proefput nog verder te verdiepen, werd de middenspanningsleiding geraakt. Omwille van veiligheidsredenen werden de werkzaamheden gestaakt en werd besloten om de proefput niet verder te onderzoeken. Door de vele verstoringen en opvullingslagen zijn de meeste archeologische sporen en lagen wellicht verdwenen.

4.2 Proefput 2

Op maandag 6 september werd de tweede proefput aangelegd. Deze bevond zich in het noordelijke uiteinde van de voormalige parkeerzone. Eerst werd een put van 4 x 4 meter aangelegd, maar deze put bleek zeer intens verstoord te zijn door de aanwezigheid van een oude toezichtspuit van de riolering (aan de westelijke zijde van de put) en een leiding aan de oostelijke zijde. Hierdoor werd beslist om de put twee tot drie meter uit te breiden naar het westen toe. Na het verwijderen van de kasseien en de betonnen stabilisatielaag bleek echter al zeer snel dat er zich ook hier een leiding bevond. Om veiligheidsredenen werd beslist om met een smalle kraanbak ten westen van deze leiding een profiel aan te leggen. Dit profiel werd volledig opgeschoond, gefotografeerd, ingetekend op schaal 1/20 en elke laag werd afzonderlijk beschreven.

Afb. 8: Overzicht van proefput 2 met aanduiding van de verschillende verstoringen.

In het totaal konden 9 verschillende lagen waargenomen worden. Laag 1, 2, 3 en 4 waren gelijkaardig aan deze in proefput 1 en bestonden respectievelijk uit kasseien (laag 1), een zandig nivelleerlaagje (laag 2), een betonnen stabilisatielaag (laag 3) en tenslotte een lichtbruine zandige opvullingslaag (nivelleerlaag, laag 4).

Laag 5 was een donkergrijze humeuze laag met baksteenbrokjes. Deze laag kan geïnterpreteerd worden als een opvullingslaag boven de 'gracht' (laag 7)². Aan de rechterzijde van het profiel, tussen laag 5 en laag 7 bevond zich een groen zandig laagje (laag 6).

Hieronder bevond zich de restant van een vermoedelijke gracht (laag 7). Deze bestond uit een donkergrijze tot zwarte humeuze vulling met een sterk venige geur. In deze vulling werden enkele fragmenten bot en hout gevonden. De aangetroffen botresten waren van dierlijke oorsprong en zijn relatief fragmentair bewaard gebleven.

Laag 8 is de moederbodem die zich op ongeveer 140 centimeter onder de kasseien bevindt. De moederbodem bestaat uit grijs-groen zwaklemig zand.

Laag 9 tenslotte kan geïnterpreteerd worden als de plaats waar mogelijk een bom is ingeslagen tijdens Wereldoorlog I. Enkele fragmenten van deze bom werden aangetroffen bij het opschonen van het profiel.

Afb. 9: Profiel 2 met aanduiding van de verschillende lagen.

² Van zowel laag 5 als 7 werd telkens 1 zeefstaal (10 l) genomen.

5 Besluit

Besluitend kunnen we stellen dat de bodemopbouw van de Grote Markt te Aarschot voornamelijk gekenmerkt wordt door verstoringen en verschillende opvullingslagen. De aanleg van vele kabels en leidingen heeft ervoor gezorgd dat de ondergrond duchtig verstoord werd (tot op een diepte van ongeveer 1,20 meter onder de kasseien) en dat er slechts weinig archeologisch interessante lagen en sporen bewaard zijn gebleven.

5.1 Conclusies en aanbevelingen

Gezien de beperkte oppervlakte die verstoord zal worden bij de aanleg van de regenwaterafvoerleiding achten wij het niet noodzakelijk om de Grote Markt nog verder archeologisch te onderzoeken. Er werden namelijk slechts twee sporen aangetroffen, waarvan S001 zeer zwaar verstoord was door de aanleg van laagspanningsleidingen. Ook de bodemopbouw die we konden aflezen uit de twee profielen toonde aan dat de bodem duchtig verstoord is en dat er slechts weinig archeologisch interessante lagen bewaard gebleven zijn. Het enige vermeldenswaardige is de mogelijke gracht die we hebben aangetroffen in proefput 2. Deze had een zeer humeuze vulling die hout- en botfragmenten bevatte.

6 Lijsten

6.1 Literatuurlijst

BOGEMANS, F. & M. VAN MOLLE. 2007. *Toelichting bij de Quatairgeologische kaart - Kaartblad 24 Aarschot*.
(<https://dov.vlaanderen.be/dovweb/html/pdf/Aarschot24Qweb.pdf>)

CEULEMANS, J., e.a. 1997. *Kroniek van Aarschot, deel 2: 1940-1946*, Aarschot.

CEULEMANS, J., e.a. 2001. *Kroniek van Aarschot, deel 3: 1944-1959*, Aarschot.

COECK, PEETERS & VAN HEES. 1993. *Kroniek van Aarschot, deel 1: 1792-1940*, Aarschot.

ERMEN, EDUARD VAN, 1998. *De wandkaarten van het Hertogdom Aarschot. 1759 - 1775*, Brussel.

Het Oude Land van Aarschot, tijdschrift van de Hertogelijke Kring voor Heemkunde, Aarschot.

1971. *Bouwen door de eeuwen heen*. Arrondissement Leuven. Brussel.

http://www.greatwardifferent.com/Great_War/Belgique_Recits/Recits_10.htm

http://www.greatwardifferent.com/Great_War/Atrocity/Davignon_01.htm

http://www.greatwardifferent.com/Great_War/Atrocity/Aarschot_01.htm

---

6.2 Lijst van afbeeldingen

Afb. 1:	Luchtfoto met aanduiding van het plangebied. (©AGIV)	5
Afb. 2:	Uitsnede van de wandkaart van het hertogdom Brabant (1759-1775) met aanduiding van de Grote Markt (ERMEN, EDUARD VAN, 1998).	8
Afb. 3:	Uitsnede van de Ferrariskaart (ca. 1777) met aanduiding van de Grote Markt.	9
Afb. 4:	Foto van de Grote Markt net na Wereldoorlog I (© http://www.greatwardifferent.com).	10
Afb. 5:	Het profiel van proefput 1 met aanduiding van de verschillende lagen.	11
Afb. 6 :	S001.	12
Afb. 7 :	S002 in profiel.	12
Afb. 8 :	Overzicht van proefput 2 met aanduiding van de verschillende verstoringen.	13
Afb. 9 :	Profiel 2 met aanduiding van de verschillende lagen.	14

---

7. Bijlagen

Bijlage 1: Sporenlijst

Projectnaam: Aarschot - Grote Markt		
Projectnummer: AS 10 - 27		
Projectcode: AAR-10-GM		

Spoornummer	Proefput	Determinatie	Opmerkingen
001	1	Restant muur (slechts 1 steenhoogte bewaard)	Opgebouwd uit zowel baksteen als ijierzandsteen
002	1	Kuilspoor met donkergrijze tot zwarte humeuze vulling.	Geen vondstmateriaal

Bijlage 2: Vondstenlijst

Projectnaam: Aarschot - Grote Markt		Plaats: Aarschot	controle:
Projectnummer: AS 10 - 27		Gemeente: Aarschot	
Projectcode: AAR-10-GM	Jaar: 2010	Toponiem: Grote Markt	

Vondstnummer	Proefput	Spoor	Laag	Materiaal	Determinatie
001	2		7	Hout	Verskillende kleine houtfragmenten in gracht
002	2		7	Bot	Enkele botfragmenten (dierlijk) uit gracht
003	2		9	Metaal	3 stukken van bom (wellicht WO I)

Bijlage 3: Lijst van zeefstaalresidu

Projectnaam: Aarschot - Grote Markt		controle:
Projectnummer: AS- 10 - 27		
Projectcode: AAR-10-GM	Jaar: 2010	

Volgnummer	Proefput	Laag	Determinatie
001	2	5	Opvullingslaag boven gracht
002	2	7	Donkere humeuze vulling van gracht

Bijlage 4: Fotolijst

Projectnaam: Aarschot - Grote Markt		Plaats: Aarschot	Controle:
Projectnummer: AS 10 - 27		Gemeente: Aarschot	
Projectcode: AAR - 10 - GM	2010	Toponiem: Grote Markt	

Fotonummer	Proefput	Vlak	Spoor	Profiel	Coupe	Opmerkingen
IMG_6426						Overzicht Grote Markt voor de aanvang van de werken.
IMG_6427						Overzicht Grote Markt voor de aanvang van de werken.
IMG_6428	1		x			S001
IMG_6429	1		x			S001
IMG_6432	1			x		Profiel 1
IMG_6433	1			x		Profiel 1
IMG_6434	1	x				Vlak 1
IMG_6435	1	x				Vlak 1
IMG_6436	1		x			S002
IMG_6437	1		x			S002
IMG_6465	2	x				Proefput 2 tijdens aanleg: vondst van eerste leiding
IMG_6466	2	x				Proefput 2 tijdens aanleg: verstoringen
IMG_6467	2			x		Profiel 2
IMG_6468	2			x		Profiel 2
IMG_6469	2			x		Profiel 2
IMG_6470	2			x		Profiel 2
IMG_6471	2			x		Profiel 2
IMG_6472	2			x		Profiel 2
IMG_6473	2			x		Profiel 2
IMG_6474	2	x				Overzicht proefput 2 met verstoringen
IMG_6475	2	x				Overzicht proefput 2 met verstoringen
IMG_6476	2	x				Overzicht proefput 2 met verstoringen

Bijlage 5 :Digitaal plan met aanduiding proefputten en hoogtes TAW

Bijlage 6: Profieltekeningen

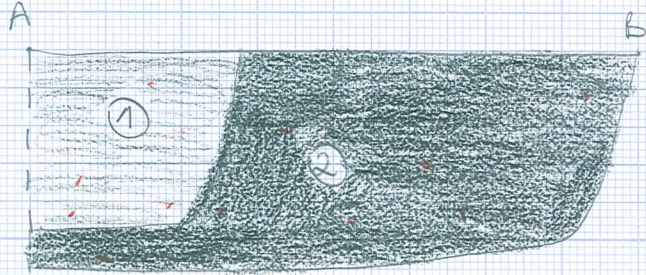

AARSCHOT-GROTE MARKT

PROEFPUT 1

SCHAAL 1:10

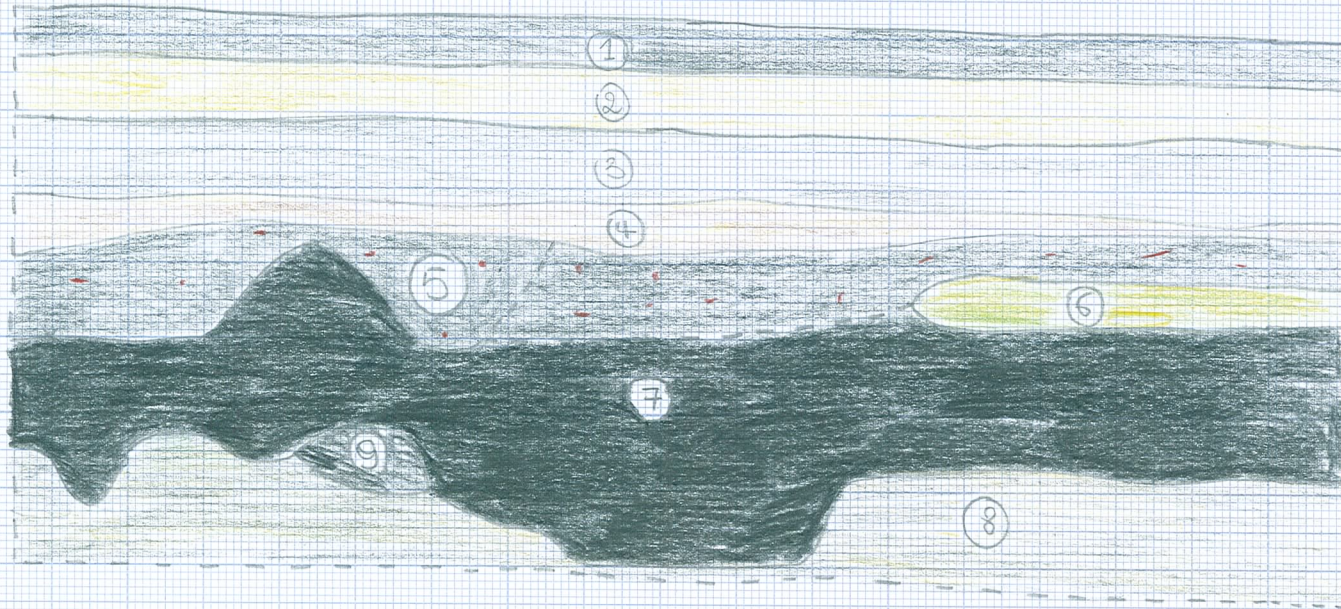
Stoel coupe

① Puin

② Dode homogeen met bodjes puin

- ① klei
- ② zandlaag → niveel-
laag
- ③ stabilisatielaag
- ④ zijk zandige opvullings-
laag → niveellaag
- ⑤ Oude humane laag met
BK resten

→ opvullinglaag boven
grecht

⑨ mogelijke instap boom

- ⑧ Groen zandig laag
- ⑦ grecht. Oude zware
humane vulling met
vrije gele. Het bot,
hout
- ⑥ klei
- ⑤ klei

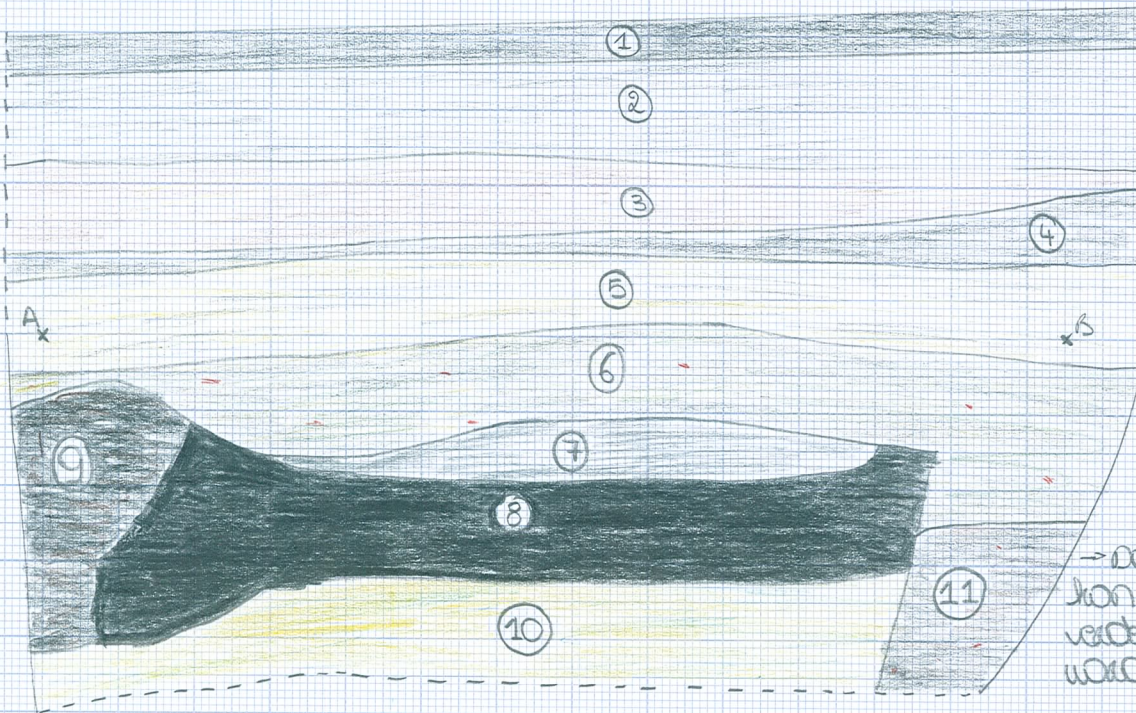

AALSCHOT - GROTE MARKT

PROEFPUT 1

PROFIEL 1

SCHAAL 1:20

- ① klei
- ② stabilisatielaag
- ③ middelste laag: lichte zwakleemig zand
- ④ & ⑤ afwisselende laag - gele zandige pakketten (opvullingslagen?)
- ⑥ grijs / groen / geel gemengd zandig pakket met baksteenbrokken (opvullingslaag) met rechts insteek kolven

-> door leidingen kan profiel niet verder omhoog worden

- ⑨ uitbraakspoor recente leiding (verpoelde grond)
- ⑩ Moederbodem. Groen-geel geulekt zwakleemig zand
- ⑪ Insteek mogelijke muur onder leidingen, maar onbereikbaar wegens leidingen

- ⑦ restant uitbraakspoor steen. muur uit opwandssteen & baksteen
- ⑧ zeer humeus zwart geleem pakket. witte vezig. (oude uitvulling?)

Bijlage 7: CD-ROM / DVD met rapport, foto's en bijlagen

Colofon

Auteur: Femke Van Der Heggen
Bijdragen van: /
Redactie: Nick Van Liefferinge
Veldwerk: Femke Van Der Heggen en Erwin Hoek
Tekeningen: Femke Van Der Heggen
Determinatie vondsten: Femke Van Der Heggen

Archaeological Solutions bvba
Paardenstraatje 3, 2800 Mechelen
Telefoon +32 (0) 496 27 79 41
Fax +32 (0) 15 330 990
info@archaeological-solutions.be
www.archaeological-solutions.be
